

Izhaja vsak četrtik
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
in eno leta K 4.—
za pol leta „ 2.—
in četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določilski katoliški
tiskovnega društva do-
živajo list brez po-
sodne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posebni listi dobijo
se v tiskarni in po
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oglasila se plačuje
od navadna vrstica,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do urede popoldne.

Štev. 48.

V Mariboru, dne 27. novembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Deželni zbori.

Volitve za vse one deželne zборе, ki so bili drugo polovico letošnjega leta razpuščeni, so končane. V obče se niso v nobenem deželnem zboru razmere strank zelo spremenile, povsod imajo iste stranke vlado v deželnem zboru v rokah, kakor poprej. Katoliške stranke so povsod napredovale, razven na Štajerskem in Šlezkem. Najsilnejša je bila zmaga kršč-socialne stranke na Nižje Avstrijskem, kjer so premagali na Dunaju in v kmetskih skupinah liberalne pristase popolnoma. Razmerna najmočnejša je katoliška stranka v deželnem zboru predarelskem, kjer stoji 4 liberalcem 20 katoliško mislečih poslancev nasproti. Najhujši poraz pa so doživele katoliške stranke na Štajerskem, kjer so nemški katoliškonarodni poslanci obdržali samo 8 poslaniških mest, druge so izgubili na liberalne stranke.

Slovanska stvar je, kolikor se sme po izidu volitev soditi, povsod ostala vsaj v dosedanji moči, ali pa celo napredovala. Le na Koroškem je doletela Slovence velika nesreča, v novem deželnem zboru bodo imeli samo enega poslanca, prej so imeli tri.

Kar se tiče kmetskih koristij, bodo one dobivale le tam prave zagovornike in pospešitelje, kjer so močne krščanske stranke v deželnih zborih. Zato je povsod zmaga kmetskih teženj odvisna edino le od zmage katoliških strank. Največ se stori zadnji čas za ljudski, tudi kmetski blagor, na Nižje Avstrijskem, ker je tam na krmilu delavna krščansko-socialna stranka.

Na Štajerskem so si izvolile kmetske skupine take-le poslance: 8 Slovencev, 8 katoliško-narodnih nemških poslancev, 6 bauernbündlarjev in 1 nemškonacionalca. Bauernbündlarji so med Nemci to, kar so med Slovenci »Štajerčevi«¹ pristasi. Laskajo se kmetu, obetajo mu pomoč, kričijo nad drugimi strankami, da ne storijo nič za kmeta, a sami so popolnoma pod vodstvom meščanov in tržanov. Nemških bauernbündlarjev ne vodi kmet, ampak neki baron Rokitsky, kateri se niti ne da voliti v kmetskih skupinah, ampak v mestih in trgih. Pravi kmetski program ima katoliškonarodna stranka na Štajerskem. V svojem programu se ozira na vse potrebe kmetskega stanu, ki se najnujnejše oglašajo v sedanjem času ter zahtevajo ugodne rešitve. Slovenski poslanci vsaj v svojem volilnem oklicu niso posvetili mnogo pozornosti izrecno kmetsko-stanovskim zahtevam. Upamo pa, da bodo pri svojem delovanju v deželnem zboru zamujeno popravili in se v narodno-gospodarskih vprašanjih naslanjali na katoliško-narodne nemške poslance, seveda vedno varujoč našo spodnještajersko stališče.

H koncu še podamo kratek seznam, kakšno je razmerje strank v različnih deželnih zborih, ki so sedaj na jesen volili. Štajerski deželni zbor ima 63 poslancev. Izmed teh je: 3 virilisti (2 škofa, 1 liberalce), 12 ustavovercev, 8 Slovencev, 8 katol.-narodnih, 6 bauernbündlarjev, 3 liberalci (z virilistom vred), 23 nemško-nacionalcev. Na Koroškem 43 poslancev: 1 virilist (škof), 1 Slovenec, 2 krščanska socialca, 1 bauernbündlar,

6 liberalcev, 27 nemških nacionalcev. Na Predarelskem 24 poslancev: 20 krščanskonarodnih in 4 liberalci. Na Solnograškem 28 poslancev: 1 virilist (škof), 15 konservativcev, 4 nemški nacionalci, 9 liberalcev. Na Gornje Avstrijskem 50 poslancev: 1 virilist, 29 konservativcev, 4 nemški nacionalci, 2 ustavoverca, 7 liberalcev, 1 divjak, 10 nemških nacionalcev. Na Nižje Avstrijskem 78 poslancev: 3 virilisti (2 škofa, 1 liberalce), 18 liberalcev (z virilistom vred), 3 konservativci, 1 divjak, 1 socialdemokrat, 7 nemških nacionalcev, 45 krščanskih socialcev. Na Šlezjskem 31 poslancev: 1 virilist, 9 ustavovercev, 4 liberalci, 10 nemških nacionalcev, 1 Vsenemec, 3 Čehi, 3 Poljaki. Na Moravskem 100 poslancev: 2 virilista, 7 konservativcev, 6 od srednje stranke, 38 liberalcev, 6 nemških nacionalcev, 5 Vsenemcev, 36 Čehov.

Državni zbor.

Dunaj, 26. novembra 1902.

Državni zbor še živi.

Splošno se je pričakovalo, da vlada odgodi za toliko časa državni zbor, da se dožene sprava med Nemci in Čehi. Nemci iz Češkega so imeli neko zborovanje v ta namen, da se dogovorijo, kaj naj privolijo Čehom in kaj naj sami za sebe zahtevajo, a pruski Nemci našega državnega zbora so proti vsaki spravi s Čehi, dokler se ne zagotovi nemški državni jezik v Avstriji. Ker pa nobeden slovanski, pa tudi nobeden laški

Listek.

O jetiki.

Govoril na shodu bolniške blagajne v Šoštanju 12. okt. t. l. dr. Janko Serbec.

Častita gospoda! Če sem se danes na prošnjo Vašega delavnega tajnika, gospoda Volka, k besedi oglasil, sem Vam hotel nekaj o najhujši in najbolj obširni bolezni povedati, to je o jetiki, sušici ali tuberkulozi.

Znana je že precej dolgo ta bolezen zaradi nevarnosti, in v zadnjem času, to je od leta 1899, niso se samo zdravniki in posamezniki začeli bojevati proti tej bolezni, ampak tudi država, ker je za državo postala hujša kakor huda vojska. Zakaj, Vam bom povedal pozneje.

Pa ne samo zategadelj, ker se zdaj skoro v vsakem časopisu o tej bolezni čita, ampak kot zdravnik se hočem obrniti do Vas, da tudi Vi pomagate v boju proti jetiki, ker ravno Vi, gospodje, ki tukaj na selu živite, kjer ljudje ne zvedo vsega, kar se na svetu godi, ker tudi Vi ne ostanete vedno v taistem kraju, ampak se večkrat preselite in se Vam zaradi tega nudi priložnost, da ne samo v svoji hiši in v svojem okraju morete poučevati druge ljudi, ampak tudi v drugih krajih, in ker so nekateri od Vas rokodelci, ki morajo

pri delu sedeti, da bodo vedeli, kako morajo taisti, ki so zaradi tega v hujši nevarnosti, na se paziti in na kaj naj pazijo.

Jetika je razširjena po celem svetu, pa vendar je znano, da na visokem severu in na jugu, kakor tudi na visokih gorah ali pri morju ni tako huda, kakor daleč proč od morja in v ravninah.

Najmanj jetike je vsled tega, in kar tudi štetje potrjuje, na Angleškem, potem od večjih držav na Laskem, Nemškem in Avstrijskem, najhujše pa je na Ruskem.

V naši državi je štajerska dežela na boljšem nego Češka in Nižje Avstrijska. Kar se zadnjih dveh dežel tiče, je v njih hujša kakor pri nas, ker imata mnogo velikih mest, kakor Praga in Dunaj, mesta pa so za ljudi vedno bolj nevarna kakor dežela, ker morajo tam bolj skupno živeti in nimajo tako dobrega zraka kakor mi.

Kar pa jetika pomeni kot bolezen, to Vam bodo pokazale različne številke. Šest odstotkov vseh bolnikov v bolnici in štiri odstotki vseh mrličev v bolnici umrje na jetiki. Na Štajerskem jih umrje od 1.400.000 prebivalcev vsako leto 5800 na jetiki. V našem ožjem okraju jih umrje v Šoštanju od 30—5, v Št. Florjanu od 9—3, v Topolsici od 16—3, v Šoštanski okolici od 32—1 na jetiki. Največ jih umrje v starosti med 20 in

30 letom, torej, kakor se reče, v najboljši starosti. V teh desetih letih umre skoro polovica vseh na jetiki umrlih ljudi. Jetika se pokazuje ne samo pri človeku, ampak tudi pri govedu. In to je nekaj važnega, ker se tudi po mleku lahko sušica dobi; pijte torej samo kuhano mleko!

Začetkom sem rekel, da je jetika že dolgo znana; moram pa to v nekoliko popraviti. Znana je pač bila, kako se pri bolniku pokaže, ni se pa vedelo, odkod prihaja in na kak način zboli človek. Šele leta 1881 je po dolgem delu in težkem trudu profesor dr. Robert Koch v Berlinu našel, da je vzrok tej bolezni mala živalica, katero se šele vidi v mikroskopu, če je 1000 krat povečana in se pokaže potem kot mala črtica.

Če na pljučni jetiki bolan človek kašlja, tedaj se nahaja v pljuncu sto in sto tisoč takšnih živalic in te se, če pridejo v drugo truplo, posebno v bolano in slabo, množijo in povzročijo tudi pri drugem človeku jetiko.

Kaj sledi iz tega? Prvič, da ne smeš pljuncev požreti, če ti pridejo v usta, in drugič, da se mora vsaki pljunec uničiti. Jetika se največkrat prikaže v pljučih; če bolnik pri kašljanju ne drži roke pred usti, ampak, kar se večkrat vidi, drugemu v obraz ali usta kašlja in pljune, potem dobi drugi človek z zrakom sto in več takih malih pa